

Prepodkast

TIDLIGERE I TIDSSKRIFTET

JULIE DIDRIKSEN

Tidsskriftet

Tidsskriftet var tidlig ute med sin podkast da vi først lanserte den i 2007. Men lenge før den tid, 30 år (!) før ordet «podkast» i det hele tatt eksisterte, hadde vi Tidsskriftkassetten. Fra 1974 var det mulig å abonnere på denne kassetten, som kom ca. en gang i måneden. Under følger en sak vi hadde på trykk i 1986, om hvordan Tidsskriftkassetten nærmest løftet en svensk lege ut av midtlivskrisen (Tidsskr Nor Lægeforen 1986; 106: 3019–20).

Tidsskriftkassetten

Av Børje Wallheden

The Doctor is a student till death. When he ceases to be a student – he dies!

I bilen till jobbet – En ny dag väntar med intressanta och spännande uppgifter. Som arbetande medmänniska har jag egentligen det oförskämt bra, kassetten från Norge, Tidsskriftkassetten, är mitt uppi ett intressant kunskapsblock: «Variation i klinisk-biokjemiske prøver» när jag kl. 07.15 svänger in på parkeringsplatsen. Livet leker. Kreativiteten spirar. Grävädret i Borås inbjuder ej till att lämna vare sig Tidsskriftkassetten eller bilen denna morgon. «Flextider» och nya tiders klockverk tvingar mig dock bort från programmet, som vanligt välstrukturerat till såväl form som innehåll och framfört med ett språk som speglar källans friska klarhet. En högtidsstund som man med detta pedagogiska hjälpmedel gärna återupptager vid hemfärden.

Och så har det varit många morgnar i nu åtskilliga år.

Men så bra kändes det inte i mitten på 1960-talet. Det var då dags för mig att uppleva «40-årskrisen», utgången från ett arbete som provinsial-distriktsläkare där det ställdes stora krav på kvantitet, som tillsammans med bristen på en allmänläkarprofil gav en dårlig kvalitet i arbetet, dåligt gehör för kreativitet hos sjukvårdsbyråkraterna samt utgikk från ett arbete som därtill belastades med en ringa självkänsla. Som ung provinsialläkare var man sedd över axeln med sjukhuskollegernas reduktionistiska referensramar som i den felsökningsorienterade undersökningssituationen klassade min egen kris som en hypothyreos. Man litade mer på Krogh än på bakgrundsfaktorer. Överläkaren som ställde diagnosen utlovade bot och bättring om jag tog de ordinerade levaxintabletterna, ja han till och med i 60-talets anda utlovade en förbättrad potens, trots att jag ej bett om detta. Jag följde emellertid hans ordination under en knapp månad men fick såpass mycket bekymmer med hjärtoro vid minsta lilla ansträngning att jag var tvungen att sluta med levaxinet, – dessvärre iatrogen hjärtfixerad under 8 år framåt.

«Livet leker. Kreativiteten spirar»

Idag, 20 år senare, kan jag som väl är skratta åt denna bedrövliga period av mitt liv, en period som dock givit tröst för många av mina patienter.

Men hur klarade jag mig då ut ur krisen? Det fanns bara ett sätt, att lyfta sig själv i håret, att taga steget från den omedvetna inkompetensens nivå förbi den brutala medvetenheten av inkompetens till medveten kompetensnivå. Jag var med andra ord tvungen att skaffa mig lärdom och identitet. Nyckeln till min framgång blev om jag får efterlikna ett uttalande om den populärmedicinske författaren Didrich Lærum, «En sida lärdom på fastande hjärta förtränger vardagens gråhet och smärta». (Fast numera varvar jag gärna Lærum och lärdom om vartannat!) Och var fann jag då denna nyckel?

Jo, en välsignad dag, jag tror det var i Köpenhamn för minst 13 år sedan på ett Nordiskt Allmänläkarseminarium så introducerade Tore Koksvik mig för Tidsskriftkassetten. Sedan den dagen har Tidsskriftkassetten varit en kär och trofast färdkamrat på tåg och i bil.

Alla vet vi ju hur förstrött man pliktskyldigast bläddrar igenom sin «Läkartidning». Till mitt försvar vill jag då gärna tillfoga att den svenska Läkartidningen ej är särskilt upphetsande för en allmänläkare.

«Utan Tidsskriftkassetten hade jag inte blivit den allmänläkare jag i dag anser mig vara»

Med Tidsskriftkassetten får man medelst ett milt tvång, som så småningom blir ett behov, en mycket lättsmält sammanfattande föreläsning från en aktuell allmänmedicinsk artikel i «Tidsskriftet». Man finner faktisk att «Tidsskriftet» och «Kassetten» väldigt fint kompletterar varandra utan att det känns som en upprepning. Artiklar, som man i «Tidsskriftet» vid det första betraktande går förbi som ointressanta fångas upp av Tidsskriftkassetten och blir högtintressanta och motiverar mig till återgång till «Tidsskriftet» för fördjupningsstudier. – En träning i återföring som nu omfattar flera årgångar bakåt i tiden. Vårän Gösta Tibblin har ju också hävdad: «den som inte ser bakåt, den får se upp!»

När man så nått slutsteget i en lång inlärningsprocess och nått den omedvetna kompetensnivåen och liksom toppidrottsmannen fått «flyt» i verksamheten, även då utgör Tidsskriftkassetten enligt min mening en god garanti för att en nödvändig process av ständig omvärdering av kunskaper hålles vid liv.

När jag nu efter en 26-årig verksamhet ser tillbaka på min allmänläkarbana så står det helt klart att utan Tidsskriftkassetten hade jag inte blivit den allmänläkare jag i dag anser mig vara. Speciellt har det glatt mig att i takt med mina norska kollegor under de sista 13 åren kunnat ligga minst 2 år före i utvecklingen av allmänläkarrollen i Sverige. Detta har för mig personligen skapat en trygghet som gjort det lätt för mig att taga på mig arbetsuppgifter långt över normal veckoarbetstid.

«Speciellt har det glatt mig att i takt med mina norska kollegor under de sista 13 åren kunnat ligga minst 2 år före i utvecklingen av allmänläkarrollen i Sverige»

Tidsskriftkassetten «ringer-på-vattnet-effekter» har genom mitt tidigare fackliga engagemang i Svenska Distriktsläkarförbundets Styrelse även betytt att en hel del av de kursuppläggningar för distriktsläkarna i Sverige som jag har varit med att utforma, kunnat få impulser från våra norska kollegor till svenska kollegors nytta. Det stora antalet sökanden, 200, till distriktsläkarförbundets senaste kurs hösten 1986 i psykosomatik med medverkan av Even Lærum og David Kvæbek från Norge samt Rolf Asp och Jan-Otto Ottosson från Sverige visar att jag inte är ensam om att finna resonans för norskt allmänmedicinskt förnuftigt synsätt.

Sammanfattningsvis skulle jag vilja formulera min hyllning til Tidsskriftkassetten genom en travestering av Jens Bjørnebo, hämtat från en annan kär kontaktyta med Norge, Utposten! Enligt följande:

En Herrens skänk Kassetten är
när villolärors skenar.

Kassetten känns mig väldigt kär,
det dubbelblindt jag menar.

Ty «Tidsskrift»s kompetens
med ljudbands influens.

De sätter kunskapstörsten ned
och de ger själen fred.

Den ger mig tröst och styrka.

Publisert: 18. november 2019. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.19.0386

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 4. juli 2026.